

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра овочівництва і закритого ґрунту

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Дека́н агробіологічного факультету
Віталій КОВАЛЕНКО
« 23 » 05 2024 р.

«СХВАЛЕНО»
на засіданні кафедри
овочівництва і закритого ґрунту
Протокол № 12 від «21» травня 2024 р.
Завідувач кафедри
Іван ФЕДОСІЙ

«РОЗГЛЯНУТО»
Гарант ОП «Садівництво
та виноградарство»
Іван ФЕДОСІЙ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОЛЕРОГРАФІЯ

Галузь знань	20 Аграрні науки та продовольство
Спеціальність	203 «Садівництво та виноградарство»
Освітня програма	Садівництво та виноградарство
Факультет	агробіологічний

Розробники: доцент, кандидат с.-г. наук, доцент Бобось Ірина Макарівна,
старший викладач, кандидат с.-г. наук Комар Олександр Олександрович

Київ – 2024 р.

Опис навчальної дисципліни Олерографія

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	Бакалавр	
Спеціальність	203 «Садівництво та виноградарство»	
Освітня програма	Садівництво та виноградарство	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	вибіркова	
Загальна кількість годин	150	
Кількість кредитів ECTS	5	
Кількість змістових модулів	3	
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Денна форма здобуття вищої освіти	Заочна форма здобуття вищої освіти
Рік підготовки (курс)	4	5
Семестр	8	9
Лекційні заняття	30 год.	2 год.
Практичні, семінарські заняття	30 год.	0
Самостійна робота	90 год.	148 год.
Всього	150 год.	150 год.
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	4 год.	

2. Мета, завдання та компетентності навчальної дисципліни

Мета: формування у студентів знань та умінь із системи внутрішньовидових класифікацій, особливості мінливості морфологічних ознак і біологічних особливостей та сучасного стану їх сортового різноманіття, а також забезпечення майбутнього фахівця практичними навичками аналізу із використанням сортименту овочевих і баштанних культур для різних напрямів технологій вирощування.

Завдання:

- вивчити походження сортів, закономірності їх географічного поширення;
- ознайомитися із внутривидовою класифікацією (видів, підвидів, різновидностей, сортотипів);
- вивчити мінливості системи ознак, за допомогою яких можна відрізнити сорти і гібриди між собою;
- вивчити морфологічних і біологічних особливостей сортів, їх потреб до умов навколишнього середовища;
- вивчити реакції сортів на прийоми агротехніки в різних зонах вирощування;
- вивчити господарсько-цінних та ідентифікаційних ознак з метою державної реєстрації сортів рослин для поширення в Україні та державної реєстрації прав на них.

Набуття компетентностей:

Інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати фахові спеціалізовані складні задачі та практичні проблеми професійної діяльності у садівництві і виноградарстві або у процесі навчання, що передбачає застосування положень і методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК): ЗК 7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК): СК 3. Здатність використовувати на практиці основні біологічні і агротехнологічні концепції, правила і теорії, пов'язані з плодовими, овочевими рослинами і виноградом.

Програмні результати навчання (ПРН): ПРН 9. Володіти методами спостереження, опису, ідентифікації, класифікації, а також культивування об'єктів і підтримання стабільності плодовоовочевих агроценозів із збереженням природного різноманіття.

3. Програма та структура навчальної дисципліни для:

- повного терміну денної (заочної) форми здобуття вищої освіти;
- скороченого терміну денної (заочної) форми здобуття вищої освіти.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							Заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усьо го	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Змістовий модуль 1. Сортовивчення плодових культур														
Тема 1. Сортовивчення овочевих культур	1	10	2	2	0	0	6	10	2	0	0	0	8	
Тема 2. Сортовивчення помідора	2	10	2	2	0	0	6	10	0	0	0	0	10	
Тема 3. Сортовивчення овочевих культур родини Пасльонові	3	10	2	2	0	0	6	10	0	0	0	0	10	
Тема 4. Сортовивчення овочевих культур родини Гарбузові	4	10	2	2	0	0	6	10	0	0	0	0	10	
Тема 5. Сортовивчення кукурудзи цукрової	5	10	2	2	0	0	6	10	0	0	0	0	10	
Тема 6. Сортовивчення овочевих культур родини Бобові	6	10	2	2	0	0	6	10	0	0	0	0	10	

Разом за змістовим модулем 1	60	12	12	0	0	36	60	2	0	0	0	58
Змістовий модуль 2. Сортовивчення капусти та коренеплодів												
Тема 7. Сортовивчення дворічних капуст	7	10	2	2	0	0	6	10	0	0	0	10
Тема 8. Сортовивчення однорічних капуст	8	10	2	2	0	0	6	10	0	0	0	10
Тема 9. Сортовивчення коренеплодів родини Селерові	9	10	2	2	0	0	6	10	0	0	0	10
Тема 10. Сортовивчення буряка столового	10	10	2	2	0	0	6	10	0	0	0	10
Тема 11. Сортовивчення коренеплодів родини Капустяні	11	10	2	2	0	0	6	10	0	0	0	10
Разом за змістовим модулем 2	50	10	10	0	0	30	50	0	0	0	0	50
Змістовий модуль 3. Сортовивчення цибулинних, зеленних і багаторічних культур												
Тема 12. Сортовивчення цибулинних овочевих культур	12	10	2	2	0	0	6	10	0	0	0	10
Тема 13. Сортовивчення часнику	13	10	2	2	0	0	6	10	0	0	0	10
Тема 14. Сортовивчення зеленних овочевих культур	14	10	2	2	0	0	6	10	0	0	0	10
Тема 15. Сортовивчення багаторічних овочевих культур	15	10	2	5	0	0	6	10	0	0	0	10
Разом за змістовим модулем 3	40	8	8	0	0	24	40	0	0	0	0	40
Усього годин	150	30	30	0	0	90	150	2	0	0	0	148

3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Правове регулювання охорони прав на сорти рослин	2
2	Система апробаційних та ідентифікаційних ознак помідора. Дегустація сортів помідора.	2
3	Система апробаційних та ідентифікаційних ознак перцю, баклажана. Дегустація сортів овочевих культур родини Пасльонові.	2
4	Система апробаційних та ідентифікаційних ознак огірка, кабачка, патисона. Дегустація сортів огірка.	2
5	Система апробаційних та ідентифікаційних ознак кукурудзи цукрової.	2
6	Система апробаційних та ідентифікаційних ознак гороху овочевого, квасолі, бобів.	2
7	Система апробаційних та ідентифікаційних ознак дворічних капуст. Дегустація сортів капусти білоголової, капусти червоноголової, савойської, брюссельської, кольрабі.	2
8	Система апробаційних та ідентифікаційних ознак однорічних капуст. Дегустація сортів капусти цвітної, броколі, пекінської.	2
9	Система апробаційних ознак моркви, петрушки, пастернаку, селери. Дегустація сорти коренеплодів родини Селерові.	2
10	Система апробаційних ознак буряка столового. Дегустація сортів буряка столового.	2
11	Система апробаційних ознак редиски, редьки літньої, редьки зимової, дайкону, редьки лоба. Дегустація сортів коренеплодів родини Капустяні.	2
12	Система апробаційних та ідентифікаційних ознак цибулі ріпчастої, цибулі шалоту, порею.	2
13	Система апробаційних та ідентифікаційних ознак часнику стрілкового та нестрілкового.	2
14	Система апробаційних та ідентифікаційних ознак зеленних культур (салат, шпинат, кріп). Дегустація сортів зеленних культур.	2
15	Система апробаційних та ідентифікаційних ознак багаторічних культур (ревень, щавель, спаржа, багаторічні цибулі). Дегустація сортів спаржі.	2
	Всього	30

4. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Сучасний стан сортового генофонду в Україні	6
2	Характеристика сортів і гібридів помідора для відкритого й закритого ґрунту.	6
3	Характеристика сортів і гібридів перцю солодкого, перцю гіркого, баклажана, фізаліса для відкритого й закритого ґрунту.	6
4	Характеристика сортів і гібридів огірка, кабачка, патисона для різних технологій вирощування	6
5	Характеристика сортів і гібридів кукурудзи цукрової для різних технологій вирощування.	6
6	Характеристика сортів квасолі, гороху, бобу овочевого для різних технологій вирощування.	6
7	Характеристика сортів і гібридів капусти білоголової, червоноголової,	6

	савойської, брюссельської, кольрабі для різних технологій вирощування.	
8	Характеристика сортів і гібридів капусти цвітної, броколі, пекінської для різних технологій вирощування.	6
9	Характеристика сортів і гібридів моркви, петрушки, пастернаку, селери для різних технологій вирощування.	6
10	Характеристика сортів і гібридів буряка столового для різних технологій вирощування.	6
11	Характеристика сортів і гібридів редиски, редьки літньої, редьки зимової, редьки лоба, дайкону для різних технологій вирощування.	6
12	Характеристика сортів і гібридів цибулі ріпчастої, цибулі шалоту, порей для різних технологій вирощування.	6
13	Характеристика сортів і гібридів часнику для різних технологій вирощування.	6
14	Характеристика сортів і гібридів салату, шпинату, кропу для різних технологій вирощування.	6
15	Характеристика сортів і гібридів ревінню, щавлю, спаржі, багаторічних цибуль для різних технологій вирощування.	6
	Всього	90

5. Засоби діагностики результатів навчання:

- екзамен;
- модульні тести;
- захист практичних робіт.

6. Методи навчання:

- словесний метод (лекція, дискусія);
- практичний метод (практичні заняття);
- наочний метод (метод демонстрацій);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування);
- відеометод (дистанційні заняття);
- самостійна робота (виконання завдань).

7. Методи оцінювання:

- екзамен;
- усне або письмове опитування;
- модульне тестування;
- захист практичних робіт.

8. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

Для визначення рейтингу здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу здобувача вищої освіти з навчальної роботи $R_{\text{НР}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{АТ}}$.

9. Навчально-методичне забезпечення

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=3407>;
- конспекти лекцій та їх презентації (в електронному вигляді);
- підручники, навчальні посібники);
- методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної форми здобуття вищої освіти.

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Олерографія: підручник / І.М. Бобось, З.Д. Сич, О.О. Комар – К.: ЦП «Компринт», 2022. – 721 с.
2. Сич З.Д., Бобось І.М., Федосій І.О. Овочівництво: навч. посіб. / К.: ЦП «Компринт», 2018. – 405 с.
3. Каталог морфологічних ознак зразків генофонду виду перець однорічний (*Capsicum annuum* L.) / Авт. кол.: М.І. Митенко, Р.В. Крутько, С.М. Кормош, Л. В. Пилипенко. Селекційне: Інститут овочівництва і баштанництва НААН, 2020. 19 с.
4. Митенко І.М., Біленька О.М. Каталог морфологічних ознак цибулин виду цибуля ріпчаста (*Allium sera* L.) Селекційне: Інститут овочівництва і баштанництва НААН, 2020. 14 с.
5. Методика-класифікатор проведення експертизи сортів салату посівного (*Lactuca sativa* L.) на відмінність, однорідність і стабільність / С.І. Кондратенко, О.М. Могильна, О.В. Хареба, Н.В. Лещук, В.В. Хареба, О.В. Куц, Ю.В. Ткалич, Л.А. Терьохіна, І.М. Митенко, Н.О. Баштан, О.В. Позняк. 2-е вид., доповн. і доопрац. Вінниця: ТОВ «Твори», 2019. 66 с.
6. Атлас морфологічних ознак сортів квасолі звичайної (*Phaseolus vulgaris* L.) (Додаток до Методики проведення експертизи сортів квасолі звичайної на ВОС-тест / Міністерство аграрної політики та продовольства України; Український інститут експертизи сортів рослин. – К: Український інститут експертизи сортів рослин, 2018. 32 с.

7. Рекомендації щодо використання сортів баклажана для виробництва ферментованої продукції селекції ІОБ НААН / О.М. Шабетя, Є.В. Зінченко, Т.В. Парамонова, К.М. Коновалено. Харків: ІОБ НААН, 2018. 11 с.
8. Інформаційно-довідкова система "Сорт" [Електронний ресурс] режим доступу: <http://sort.sops.gov.ua/search/search>
9. Інформаційно-довідкова система "Реєстр сортів" [Електронний ресурс] режим доступу: <http://service.ukragroexpert.com.ua/>
10. Український Інститут Експертизи Сортів Рослин [Електронний ресурс] режим доступу: <https://sops.gov.ua>
11. Інститут овочівництва і баштанництва НААН [Електронний ресурс] режим доступу: <http://www.ovoch.com/index.html>
12. Журнал "Сортовивчення та охорона прав на сорти рослин" [Електронний ресурс] режим доступу: <http://journal.sops.gov.ua/>
13. Світовий центр овочевих культур [Електронний ресурс] режим доступу: <http://avrdc.org>
14. National Association of Plant Breeders [Електронний ресурс] режим доступу: <http://www.plantbreeding.org>
15. Journal of Plant Breeding and Croup Science [Електронний ресурс] режим доступу: <http://www.academicjournals.org/journal/jpbcs>